

3.2. Paragrafen

A Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf begint met de geprognosticeerde balans, daarna volgt de landelijk verplichte basisset financiële kengetallen. Vervolgens wordt ingegaan op de inschatting van de financiële risico's alsmede op de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit. Dit mondt uit in de weergave van het weerstandsvermogen. Tot slot wordt op programma- en paragraafniveau een nadere toelichting op de onderkende risico's gegeven.

Geprognosticeerde balans

In de BBV is een meerjarig geprognosticeerde balans voorgeschreven. Deze balans moet aansluiten op de balans in de jaarrekening, maar hoeft niet dezelfde mate van detail te kennen.

(bedragen x € 1.000)													
activa							passiva						
	R2018	B2019	B2020	B2021	B2022	B2023		R2018	B2019	B2020	B2021	B2022	B2023
1. Vaste activa							3. Vaste passiva						
1.1 Immaterieel	286	343	957	1.110	1.036	965	3.1 Eigen vermogen						
1.2 Materieel	80.443	91.963	93.811	103.991	114.085	115.913	a) reserves	50.951	42.440	46.463	42.603	39.693	37.539
1.3 Financieel							b) gerealiseerd resultaat	538					
a) kapitaalverstrekkingen	127	81	12	12	12	12	3.2 Voorzieningen	8.502	9.603	8.288	8.268	6.709	7.134
b) deelnemingen							3.3 Vaste schulden	27.189	47.497	42.145	53.556	66.952	61.200
c) uitzettingen > 1 jaar	2.639	2.558	2.592	2.593	2.593	2.593	(looptijd > 1 jaar)						
d) bijdr activa van derden		185											
2. Vlottende activa							4. Vlottende passiva						
2.1 Voorraden	4.663	7.788	4.382	4.382	4.383	4.382	4.1 Netto vlottende schuld	11.671	12.173	11.671	11.671	11.671	11.671
2.2 Uitzettingen (looptijd < 1 jaar)	14.327	13.725	14.327	13.725	13.725	13.725	(looptijd < 1 jaar)						
2.3 Liquide middelen	506	167	506	506	506	506	4.2 Overlopende passiva	8.962	8.973	15.608	18.411	19.505	28.742
2.4 Overlopende activa	4.822	3.876	7.588	8.190	8.190	8.190							
balanstotaal	107.813	120.686	124.175	134.509	144.530	146.286	balanstotaal	107.813	120.686	124.175	134.509	144.530	146.286

Basisset financiële kengetallen

In de hierna opgenomen tabel zijn de voorgeschreven kengetallen vermeld en zijn de berekende waarden en het verloop van deze waarden ingevuld. Daarna volgt per kengetal een korte uitleg en wordt op de uitkomst en situatie voor Soest ingegaan.

nr	basisset financiële kengetallen	verloop van de kengetallen		
		rekening 2018	begroting 2019	begroting 2020
1A	Netto schuldquote	26%	45%	42%
1B	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	26%	45%	42%
2	Solvabiliteitsratio	48%	35%	37%
3	Structurele exploitatieruimte	0,07%	0,76%	2,96%
4	Grondexploitatie	5%	7%	4%
5	Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishoudens	89%	91%	94%

1A. Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen.

Hierachter gaat het volgende mechanisme schuil. Gaat een gemeente schulden aan (b.v. ten behoeve van investeringen), dan worden de lasten hoger door rentebetalingen en aflossingen. Door geld te lenen worden aanschaffingen naar voren gehaald, maar de consequentie is dat hiermee een beslag op toekomstige inkomsten worden gelegd. Hoe hoger de schulden hoe meer toekomstige inkomsten voor aflossingen en rente worden vastgelegd. Deze uitgaven aan aflossingen en rente kunnen niet aan andere publieke voorzieningen worden besteed. Te hoge schulden verdrücken op deze wijze uitgaven aan noodzakelijke publieke voorzieningen en kunnen de gemeente in financiële problemen brengen.

ontwikkeling		rekening 2018	begroting 2019	begroting 2020
1A	Netto schuldquote	26%	45%	42%

Hoe de uitkomst te beoordelen? Als de netto schuldquote de 100% passeert, springt het licht op oranje. Bij een netto schuldquote boven de 130% springt het licht voor de gemeente op rood. Tussen 0% en 100% is bij de meeste gemeenten sprake van een normale uitkomst. Geconcludeerd kan worden dat:

- a. De netto schuldquote als aandeel van de inkomsten is toegenomen.
- b. Ondanks deze toename de omvang van de netto schuld als aandeel van de inkomsten relatief laag is en royaal binnen de bandbreedte valt die als normaal voor een gemeente kan worden beschouwd.

De daling van de netto schuldquote is als gevolg van het later aantrekken van een vreemd vermogen ter dekking van investeringen. Deze investeringen hebben betrekking op riolerings- en sportinvesteringen.

1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, wordt de netto schuldquote zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden berekend. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast. De berekening van dit kengetal is gelijk aan de berekening van de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen. De uitkomst is gelijk aan de netto schuldquote omdat in Soest geen sprake is van leningen aan b.v. woningbouwcorporaties, verbonden partijen, e.d. en er ook geen overige langlopende leningen spelen.

2. Solvabiliteitsratio

Onder solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Dit kengetal geeft in procenten aan in hoeverre het bezit op de balans is afbetaald, ergo niet met schulden is belast. Deze indicator geeft eveneens inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

ontwikkeling		rekening 2018	begroting 2019	begroting 2020
2	Solvabiliteitsratio	48%	35%	37%

Hoe de uitkomst te beoordelen? Een uitkomst tussen 30% en 100% is als normaal te beschouwen. Bij een uitkomst tussen 20% en 30% is voorzichtigheid geboden. Is de uitkomst lager dan 20%, dan heeft de gemeente zijn bezit zeer zwaar belast met schuld.

Geconcludeerd kan worden dat:

- a. De solvabiliteitsratio is toegenomen.
- b. Ondanks deze toename de omvang van de bruto schuld binnen de bandbreedte valt die als normaal voor een gemeente kan worden beschouwd.

3. Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe wendbaar een gemeente is. Als de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten, is een gemeente in staat om (structurele) tegenvallers op te vangen. Een dergelijke begroting is meer flexibel dan een begroting waarbij de structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

	ontwikkeling	rekening 2018	begroting 2019	begroting 2020
3	Structurele exploitatieruimte	0,07%	0,76%	2,96%

In 2019 was er sprake van een positieve begrotingssaldo en een zeer beperkte structurele exploitatieruimte. De structurele begrotingsruimte in 2020 is als gevolg van incidentele budgetten hoger dan in voorgaande jaren.

Uit de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit (zie volgende bladzijden) blijkt dat de niet benutte belastingcapaciteit € 7,1 miljoen bedraagt en deze capaciteit als structurele capaciteit wordt aangemerkt. Hieruit volgt dat de potentiële structurele exploitatieruimte aanzienlijk is en op 9,6% kan worden gesteld.

4. Grondexploitatie

De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij verkoop. Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten.

	ontwikkeling	rekening 2018	begroting 2019	begroting 2020
4	Grondexploitatie	5%	7%	4%

Geconcludeerd kan worden dat in Soest van een bijzondere situatie sprake is. Door de ontvangen rijksbijdrage van € 10 miljoen, de bijdragen uit de bestemmingsreserves MP Soesterberg en Investeringsfonds als voorziening in de voorraad op te nemen (aanwijzing accountant), is sprake van een negatieve voorraad waardoor ook de uitkomst van het kengetal negatief is. Hieruit kan niet worden afgeleid welke waarde bij de verkoop moet worden terugverdiend.

5. Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishoudens

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de lokale belastingdruk zich verhoudt tot het landelijke gemiddelde. De lokale woonlasten worden t.o.v. het landelijke gemiddelde van het *voorafgaande* begrotingsjaar uitgedrukt in een percentage. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten.

	ontwikkeling	rekening 2018	begroting 2019	begroting 2020
5	Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishoudens	89%	91%	94%

Geconcludeerd kan worden dat in de aangegeven jaren de gemiddelde woonlasten in Soest lager zijn dan het landelijke gemiddelde. De 94% in 2020 komt er op neer dat de lokale woonlasten in Soest € 43 lager zijn dan het landelijke gemiddelde over 2019.

Financiële risico's, benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Relatie risicomanagement, weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

Een gemeente loopt tal van risico's. Een deel daarvan wordt geheel of gedeeltelijk afgedekt door specifieke maatregelen (risicomanagement), bijvoorbeeld met verzekeringen en interne controle. Daarnaast loopt een gemeente ook risico's die niet (kunnen) worden afgedekt. Deze risico's kunnen tot onvoorziene kosten leiden. De inschatting van het totaal aan financiële risico's waarvoor onvoldoende beheersmaatregelen zijn getroffen geeft inzicht in de benodigde weerstandscapaciteit. Om te voorkomen dat een ingrijpende beleidswijziging moet worden doorgevoerd bij het optreden van niet afgedekte risico's, moet een gemeente capaciteit hebben om de niet-begrote kosten op te vangen: de zogenoemde beschikbare weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen geeft de relatie aan tussen de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en de capaciteit die een gemeente heeft dit op te vangen. Een weerstandsvermogen lager dan **1,0** geeft aan dat een gemeente mogelijk niet goed in staat is om onverwachte ontwikkelingen financieel op te vangen. In het Visiedocument Risicomanagement is de minimumgrens op 1,0 gesteld.

De onderstaande tabel toont op begrotingsbasis meerjarig de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit (benodigd en beschikbaar) en het weerstandsvermogen. Deze ontwikkeling toont dat de gemeente Soest ruimschoots in staat is om onvoorziene omstandigheden financieel op te vangen.

x € mln.	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Algemene reserve	6,9	7,3	9,6	9,0	8,0	8,0
Vrije belastingcapaciteit	5,6	5,6	5,8	6,3	6,9	7,1
Totaal Beschikbare weerstandscapaciteit	12,5	12,9	15,4	15,3	14,9	15,1
Benodigde weerstands-capaciteit	3,9	5,3	4,9	6,2	6,3	6,5
Weerstandsvermogen	3,2	2,4	3,1	2,5	2,4	2,3

Onderbouwing weerstandsvermogen

Ten behoeve van de begroting 2020 heeft medio 2019 een actualisatie van de onderkende, bestuurlijk relevante risico's plaats gevonden. Op grond van deze actualisatie worden in de

hiernavolgende tabel per programma de financiële risico's samenvattend weergegeven. Deze risico's moeten dus door de beschikbare weerstandscapaciteit worden opgevangen. Uit de tabel blijkt dat Soest voor 2020 en verder voor een bedrag van circa € 6,5 mln. risico's loopt die mogelijk onvoldoende zijn afgedekt door beheersmaatregelen.

Programma en Onderwerp	Kans	Impact	Risico
Programma Bestuurlijke omgeving			242.000
- Gemeentelijke aansprakelijkheid/verzekeringen	10%	1.000.000	100.000
- Terugval huuropbrengsten gemeentelijke accommodaties	10%	1.420.000	142.000
Programma Fysieke leefomgeving			3.708.750
- Verkeersplan Soest-zuid (uitvoering)	5%	12.825.000	641.250
- Eigen risico aansprakelijkheid m.b.t. beheer en onderhoud openbare	50%	50.000	25.000
- Aansprakelijkheid t.a.v. veiligheid van speelgelegenheden	25%	50.000	12.500
- Schade door weersinvloeden op openbaar groen	25%	200.000	50.000
- Project vliegbasis Soesterberg	50%	3.300.000	1.650.000
- Monte Carlo-risicoanalyse Masterplan Masterplan Soesterberg			840.000
- Planschade	35%	400.000	140.000
- Bouwleeges	75%	200.000	150.000
- Implementatie Omgevingswet	25%	800.000	200.000
Programma Sociale leefomgeving			1.605.000
- Leerlingenvervoer	25%	100.000	25.000
- Financieel ontschot Sociaal Domein	50%	2.850.000	1.425.000
- Extra Rijksqelden Jeugdzoq	10%	900.000	90.000
- Wetswijzigingq BTW-verrekeningq Sport	50%	130.000	65.000
Algemene dekkingsmiddelen			495.000
- Ontwikkelingenq algemene uitkering	50%	580.000	290.000
- Ontwikkelingenq algemene uitkeringq BTW compensatiefonds	25%	580.000	145.000
- Dividenduitkeringq BNG	50%	30.000	15.000
- Dubieuze debiteuren	50%	50.000	25.000
- Lonen en prijzen	10%	200.000	20.000
Paragrafen			471.700
- B Financieringq: Renterisico	10%	150.000	15.000
- C Bedrijfsvoeringq: Trajecten medewerkers	75%	400.000	300.000
- C Bedrijfsvoeringq: Externe juridische ondersteuningq bij	25%	60.000	15.000
- C Bedrijfsvoeringq: meldplicht datalekken/beschermingq	25%	100.000	25.000
- E Verbonden partijen: Garantstellingen	div.	div.	116.700
Totaal			6.522.450

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit heeft een structurele en een incidentele component.

De **structurele** weerstandscapaciteit bestaat uit de niet benutte belastingcapaciteit. De niet benutte belastingcapaciteit wordt gedefinieerd als:

1. Het verschil tussen de kosten en opbrengsten (kostendekking) van de afval- en rioolheffing. De kostendekking is nagenoeg 100%. Daarom wordt deze niet verder in de berekening betrokken.
2. Het verschil tussen de OZB-opbrengst voor de gemeente Soest volgens de artikel 12-norm en de begrote OZB-opbrengst, zoals deze is verwerkt in de begroting 2020.

Dit geeft de volgende berekening:

Artikel 12-norm	€	16.000.000
Opbrengst begroting 2020	€	<u>8.900.000</u>
Verschil	€	7.100.000

Op basis van deze normen bedraagt de structurele weerstandscapaciteit circa € 7,1 mln.

De **incidentele** weerstandscapaciteit bestaat uit de reserves die niet geblokkeerd zijn. De besteding van de meeste reserves ligt vast. Incidentele aanwending van deze reserves leidt dan ook tot een bestedingsbeperking voor de toekomst. Daarom beschouwen wij in het Visiedocument Risicomanagement alleen de algemene reserve als vrij aanwendbaar. Op basis van de huidige inzichten bedraagt de gemiddelde hoogte van de algemene reserve per ultimo 2020 t/m 2023 circa € 8,0 miljoen. Hoewel een dalende tendens waarneembaar is van circa € 9,0 miljoen begin 2020 naar circa € 7,5 miljoen per einde 2023, ligt dit boven de in de nota Reserves en Voorzieningen bepaalde minimumgrens van € 6 miljoen.

De totale beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt daarmee in 2020 € 15,1 mln.

Weerstandvermogen

Voor het berekenen van het weerstandvermogen wordt de beschikbare weerstandscapaciteit (= algemene reserve + vrije belastingcapaciteit) gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit (= totaal van financiële risico's).

Op grond van de bovenstaande berekening komt het weerstandvermogen 2020 uit op:

$$\mathbf{€\ 15,1\ mln.\ / \ €\ 6,5\ mln.\ =\ 2,3}$$

Nadere toelichting bestuurlijke risico's

Programma 1. Bestuurlijke omgeving

Gemeentelijke eigendommen en aansprakelijkheid/verzekeringen

Verzekeringen zijn aangegaan voor onder andere gebouwen & inventaris, voertuigen, wettelijke aansprakelijkheid en aangelegenheden op het gebied van fraude, personeel en bestuur. Het risico bestaat uit kosten die voortvloeien uit afgesproken eigen risico en uit kosten van niet of niet volledig verzekerde zaken.

Beheersmaatregel(en):

- De gemeentelijke opstallen zijn onder meer verzekerd tegen brand- en vliegtuigschade. De verzekeringen zijn afgesloten onder toepassing van de indexclausule, dat wil zeggen dat de verzekerde waarden meestijgen met de herbouwkosten.
- De voertuigen zijn in ieder geval verzekerd op basis van een WA-polis. Afhankelijk van ouderdom en aard van het gebruik zijn aanvullende dekkingen meeverzekerd. Gemeenten worden door derden steeds meer aansprakelijk gesteld voor geleden schade.
- We hebben een WA-verzekering afgesloten met een eigen risico van € 12.500 per gebeurtenis. De verzekerde bedragen zijn maximaal € 2,5 miljoen in geval van personen en/of zaakschade en € 1,25 miljoen in geval van vermogensschade. Per verzekeringsjaar wordt niet meer vergoed dan twee keer de vermelde maximale bedragen per categorie. Op basis van het schadebeeld van de afgelopen jaren is het risico als normaal te beoordelen.

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	laag = 10%	€ 1.000.000	€ 100.000

Terugval huuropbrengsten gemeentelijke accommodaties

Als gevolg van de voorziene verkoop van verschillende gemeentelijke accommodaties kan leegstand ontstaan. Bovendien heroriënteren maatschappelijke organisaties zich op hun ruimtegebruik. Naar verwachting neemt de komende jaren de leegstand toe.

Het risico is gerelateerd aan de totaal geraamde huuropbrengsten, waarbij het risico op huurderving wordt geschat op 10%.

Beheersmaatregel(en):

- Nadere uitwerking van het accommodatiebeleid kan inspelen op leegstand en verhuurbaarheid.
- De verhuur wordt actief aangepakt door onder andere leegstandsbeheer en marktconforme huurprijzen.

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	laag = 10%	€ 1.420.000	€ 142.000

Programma 2. Fysieke leefomgeving

Verkeersplan Soest-Zuid (B, uitvoering)

De regio heeft voor het Verkeersplan Soest-Zuid een totaal uitvoeringsbudget van € 12.824.666 vrijgegeven. Voorwaarde bij deze bijdrage is dat de uitvoering uiterlijk in 2024 gereed moet zijn. Als dit niet het geval is dan vervalt de bijdrage en zijn alle gemaakte kosten volledig voor rekening van de gemeente Soest.

Daarnaast is de voorwaarde bij deze bijdrage dat de gemeente Soest de risicodragende partij is. Dit betekent dat als er meer dan de ontvangen bijdrage uit de regio wordt uitgegeven deze extra kosten voor rekening komen van de gemeente Soest.

Beheersmaatregel(en):

- Op verzoek van de gemeente Soest is de voorwaarde van de uiterlijke datum van uitvoering verschoven van 2022 naar 2024. Er is een planning opgesteld waarin de verschillende fases van de deelprojecten zijn opgenomen. Het is essentieel om deze planning te halen, zodat alle maatregelen daadwerkelijk in 2024 zijn uitgevoerd.
- In elke fase van het project worden er ramingen opgesteld. Deze ramingen worden vergeleken met het beschikbare budget. Indien dit om budgettaire redenen noodzakelijk is, kunnen op die momenten de plannen worden aangepast.

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	laag = 5%	€ 12.825.000	€ 641.250

Aansprakelijkheid beheer en onderhoud openbare ruimte

Inwoners en bedrijven kunnen de gemeente aansprakelijk stellen voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte (of het nalaten daarvan).

Beheersmaatregel(en):

Verzekering met een eigen risico.

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	gemiddeld = 50%	€ 50.000	€ 25.000

Aansprakelijkheid voor veiligheid van speelgelegenheden

De gemeente kan aansprakelijk worden gesteld voor het beheer en onderhoud van speelgelegenheden en het nalaten daarvan. Om de veiligheid voor de gebruikers te borgen, zijn in het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen wettelijke eisen gesteld aan speeltoestellen en aan het onderhoud en beheer van speelgelegenheden.

Beheersmaatregelen:

- Voldoen aan de wettelijke eisen in het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen;
- Tijdig signaleren van (mogelijke) gebreken en maatregelen nemen;
- Bijhouden logboek per speelgelegenheden;
- Verzekering afgesloten voor aansprakelijkheid met een eigen risico van € 12.500.

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	klein = 25%	€ 50.000	€ 12.500

Schade aan het groen/openbare ruimte door weersinvloeden

Door klimaatverandering zijn in toenemende mate langdurige droogteperiodes te verwachten. Een aanzienlijke droogte periode kan leiden tot sterfte van heesters en bomen en daarmee tot noodzakelijke vervanging. Daarnaast vormen de circa 18.000 bomen binnen het stedelijk gebied bij storm een risico (voor de bomen zelf, goederen van de gemeente en goederen van derden). Er bestaat een risico voor personen (letsel of overlijden). Ook kan gevolgschade ontstaan doordat openbare wegen niet meer bruikbaar zijn.

Beheersmaatregel(en):

- Intensief watergeven ten tijden van droogte en zo nodig vervangen van beplanting/bomen.
- Goed structureel beheer en onderhoud verkleinen het risico. Jaarlijkse VTA (Visual Tree Assessment)-controle draagt bij aan een actueel beeld van de risico's.
- Bij (her)inrichting kiezen wij geschikte boom- en heestersoorten waarbij het risico op droogte en stormschade gering is.

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	laag = 25%	€ 200.000	€ 50.000

Project Vliegbasis Soesterberg

De financiële risico's voor het project de Vliegbasis deelt Soest met provincie Utrecht en Zeist op grond van de Samenwerkingsovereenkomst Vliegbasis. De totale kosten van de groene projecten worden gedekt uit het positieve saldo van de rode projecten. Het risico dat het saldo van de rode projecten onvoldoende is om de kosten te dekken van de groene projecten kent de volgende verdeling:

- Mocht het saldo van de rode projecten hoger zijn dan € 28 mln., dan vervallen de risico's voor Soest.
- Mocht het saldo van de rode projecten lager zijn dan € 28 mln., dan wordt het tekort ten opzichte van de € 28 mln. tussen partijen voor gelijke delen (1/3) gedeeld.

De hoogte van het bedrag van € 28 mln. is als volgt tot stand gekomen:

- Een geïnvesteerd vermogen van € 18 mln. voor de aankoop, sloop, sanering en natuurontwikkeling van de vliegbasis.
- De afdracht aan het programma Hart van de Heuvelrug met een maximum van € 10 mln.

Door het uitwerken van het voorkeursmodel van de Vliegbasis is gebleken dat de benodigde € 18 miljoen gedekt is uit de rode ontwikkeling. De tussen de drie partners afgesproken maximale afdracht van € 10 miljoen aan het programma Hart van de Heuvelrug betrekken wij voor 1/3 deel in onze risico-inschatting.

Jaarlijks stellen wij het risicoprofiel opnieuw op.

Beheersmaatregelen:

- Actieve programmasturing en -beheersing op het project de Vliegbasis
- Actieve projectsturing en -beheersing op project de Vliegbasis
- Alle mogelijkheden van de Crisis- & Herstelwet benutten
- Optimale afstemming met project Soesterberg-Noord i.v.m. de milieuhindercirkels
- Inzichten in uitkomsten van de flora en fauna onderzoeken en de te nemen maatregelen

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	gemiddeld = 50%	€ 3.300.000	€ 1.650.000

Masterplan Soesterberg

Voor het Masterplan wordt een risicoanalyse uitgevoerd met behulp van de Monte-Carlo simulatie. Dit is een techniek waarbij complexe processen (bijvoorbeeld grondexploitaties) niet één keer maar vele malen wordt gesimuleerd. Deze analyse wordt toegepast voor de geactiveerde projecten van het Masterplan: Dorpshart, Soesterberg-Noord en N327 en omliggende infra.

De Monte Carlo-simulatie gaat ervan uit dat risico's niet tegelijkertijd optreden en ook niet in die mate (*kans x omvang*). In 80% van de uitgevoerde analyses voor het Masterplan Soesterberg resulteert het risicoprofiel in een uitkomst van € 0,84 miljoen.

Beheersmaatregelen:

- Actieve programmasturing;
- Actieve projectsturing.

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	(gebaseerd op Monte Carlo analyse)		€ 840.000

Planschade

Planschade (Wro) treedt op als eigenaren van grond/onroerend goed vermogensschade lijden door een planologische wijziging. De gemeente kan planologische medewerking verlenen aan een nieuwe ontwikkeling op verzoek van een derde. De voorwaarde is dat een planschadeverhaalovereenkomst wordt gesloten, waarbij de (mogelijke) schade van de planologische wijziging voor rekening en risico komt van de verzoeker van de planologische wijziging.

Dit geldt niet als de wijziging van het planologische regime wordt veroorzaakt door een nieuw bestemmingsplan op initiatief van de gemeente. Kosten van planschade komen dan voor rekening van de gemeente zelf.

In de Wro is bepaald dat bij de schadebepaling rekening wordt gehouden met het normaal maatschappelijk risico waarbij een deel van de schade voor rekening van de aanvrager blijft. Voorts is er in de wet een verjaringstermijn opgenomen voor planschade: een aanvraag moet binnen vijf jaar na ter inzage legging van het vastgestelde bestemmingsplan worden ingediend.

Beheersmaatregel(en):

De huidige woningmarkt en het feit dat veel bouwplannen tot realisatie komen, geeft een risico op planschade. Het risico wordt, indien mogelijk, afgedekt door de planschadeverhaalovereenkomst.

Het maatschappelijk risico in de planschade, het deel dat bij de aanvrager voor een tegemoetkoming in planschade blijft, wordt in de rechtspraak ook steeds meer opgerekt, wat tot minder schadevergoeding zal leiden.

Het risico op planschade als gevolg van de actualisering van bestemmingsplannen als ook van eigen initiatieven voor woningbouwontwikkeling blijft voor rekening van de gemeente. Indien daadwerkelijk sprake is van schade en kosten komen deze in het geheel voor rekening van de gemeente.

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	laag = 35%	€ 400.000	€ 140.000

Bouwleges

Na een aantal jaren een stijgende lijn gezien te hebben, krimpt het totaal aantal kleinere aanvragen. Het aantal grote bouwplannen is wel constant. Echter, de inkomsten uit bouwleges zullen altijd een inschatting - en dus een risico- blijven omdat het door diverse omstandigheden mogelijk is dat projecten niet volgens planning verlopen of überhaupt doorgaan.

Beheersmaatregel(en):

- Herziening van legestarieven op basis van kostprijsberekening. In het kader van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging wordt de berekening van de leges herzien, samengaand met de ingangsdatum van de wetten.
- Tussen de afdeling Ruimte en Vergunningen is periodiek overleg over de fasering van het programma en initiatieven van derden.

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	hoog = 75%	€ 200.000	€ 150.000

Omgevingswet

In juli 2018 is op basis van een nieuw financieel dialoogmodel een nieuwe inschatting gemaakt van de kosten voor de invoering van de Omgevingswet.

De totale invoeringskosten volgens dit dialoogmodel worden voor Soest geraamd op € 3,86 miljoen. Inmiddels is er voor € 1,1 miljoen euro aan budget vrijgegeven.

Het jaar 2020 wordt voor de implementatie van de omgevingswet het piekjaar voor de gemeentelijke organisatie. Over de financiële consequenties na de invoering van de omgevingswet is nog veel onduidelijk. Het rijk en de VNG voeren diverse onderzoeken uit en brengen medio 2020 een rapport uit met daarin een integraal financieel beeld van het nieuwe stelsel.

Het komende jaar zal dus meer duidelijkheid brengen over de veranderingen die gaan plaatsvinden na invoering van de omgevingswet.

Beheersmaatregel(en):

De gemeenteraad wordt binnen het proces van de Omgevingsvisie en bij de voorbereiding op (de aanpak van) het omgevingsplan gevraagd om keuzes te maken die bepalend zijn voor de manier waarop gestelde doelen en ambities gehaald gaan worden (sturingsfilosofie). Op basis van die keuzes worden er budgetten vrijgemaakt om de omgevingswet te implementeren.

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	laag = 25%	€ 800.000	€ 200.000

Programma 3. Sociale leefomgeving

Leerlingenvervoer

Omdat het leerlingenvervoer een open einde regeling is (iedereen die voldoet aan de eisen heeft recht op leerlingenvervoer), is het lastig de kosten omlaag te brengen. Met onze regels hanteren we de maximale wettelijke ruimte. Ook zijn er ontwikkelingen zoals het gebrek aan plekken op het voortgezet speciaal onderwijs in onze regio, waardoor leerlingen over grotere afstanden vervoerd moeten worden. We zitten samen met de gemeenten van Regio Amersfoort in een contract voor het leerlingenvervoer dat doorloopt in 2020.

Beheersmaatregel(en):

- Streng beschikken aan de voorkant: alleen taxivervoer als er geen andere mogelijkheden zijn
- Intensivering contractmanagement samen met de andere regiogemeenten
- Versterken zelfredzaamheid: kijken of jongeren met begeleiding in staat zijn om uit het taxivervoer te komen
- Inzetten op thuisnabij onderwijs zodat leerlingen op hun eigen school kunnen blijven

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	laag = 25%	€ 100.000	€ 25.000

Financieel ontschot Sociaal Domein

Het sociaal domein bestaat uit uiteenlopende taken en aandachtsgebieden. Deze geven wij financieel ontschot weer. Dit geldt ook voor de risico's. Wij schatten risico's in vanwege de grote hoeveelheid externe factoren die invloed hebben. Ook vanwege externe verwijzers zoals huisartsen die rechtstreeks toegang hebben tot de inzet van zorg.

Beheersmaatregelen:

- periodieke monitoring stand van zaken uitvoering strategische agenda sociaal domein;
- periodieke regionale afstemming;
- continue afstemming met zorgaanbieders;
- procesoptimalisaties;
- instelling en gebruik reserve sociaal domein.

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	gemiddeld = 50%	€ 2.850.000	€ 1.425.000

Extra Rijksgelden Jeugdzorg

Het Rijk stelt extra geld voor de Jeugdzorg beschikbaar voor 2019-2021. Er is echter een (laag) risico dat deze gelden alsnog niet toegekend worden of dat de extra Rijksgelden na een aantal jaar alsnog stopgezet worden.

Beheersmaatregelen:

N.v.t.

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	laag = 10%	€ 900.000	€ 90.000

Wetswijziging btw-verrekening sport

Met ingang van 1 januari 2019 is de gewijzigde btw-sportvrijstelling in werking getreden. Ter compensatie hiervan heeft het rijk een specifieke uitkering in het leven geroepen (SPUK). Alle gemeentelijke aanvragen voor 2019 voor de SPUK overtroffen het beschikbare budget met circa 50%. Het rijk is zich nu aan het beraden hoe hiermee om te gaan. Gezien de overschrijding kan het betekenen dat niet alle gemeentelijke aanvragen worden gehonoreerd en dat wij als gemeente minder vergoed krijgen dan wij aanvragen. Uitgaande van de situatie 2019 en de hoogte van onze aanvraag 2020, schatten wij in dat mogelijk een bedrag van ca. € 130.000 niet gehonoreerd kan worden door het rijk. We volgen de ontwikkelingen op de voet.

Beheersmaatregelen:

- Tijdig de SPUK aanvragen.
- Voldoen aan de voorwaarden die de SPUK sport stelt.

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	gemiddeld = 50%	€ 130.000	€ 65.000

Algemene dekkingsmiddelen

Uitkeringen Gemeentefonds

Meer dan 50% van de inkomsten van de gemeente is afkomstig uit het Gemeentefonds. De raming van de uitkering 2020 en verder is gebaseerd op de meicirculaire 2019. De ontwikkeling van de algemene uitkering is sinds 2014 weer verbonden aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Dit impliceert een relatief grote onzekerheidsfactor: 1% lagere of hogere uitkering is circa € 580.000.

Beheersmaatregel(en):

Niet van toepassing.

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	gemiddeld = 50%	€ 580.000	€ 290.000

Ontwikkeling algemene uitkering – BTW compensatiefonds

De hoogte van het gemeentefonds wordt mede bepaald door de 'ruimte onder het plafond van het BTW compensatiefonds'. Blijven gemeenten onder het plafond dan wordt het verschil aan het gemeentefonds toegevoegd, wordt het plafond overschreden dan wordt het verschil uit het gemeentefonds genomen. Het rijk verrekenet dit verschil achteraf, in het jaar zelf. Dat betekent dat gemeenten zelf een (meerjarige) inschatting moeten maken van dit positieve of negatieve bedrag. Op dit moment is er een dalende tendens te zien van de ruimte onder het plafond, omdat gemeenten meer BTW declareren dan voorzien. Dit betekent dat er een risico is dat de inkomsten zullen dalen. Wij houden voornamelijk in 2020 rekening met een bijdrage van zo'n € 580.000.

Beheersmaatregel(en):

Niet van toepassing.

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	laag = 25%	€ 580.000	€ 145.000

Dividenduitkering BNG

De gemeente Soest heeft aandelen bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Dividenduitkeringen kunnen fluctueren. De jaarlijkse dividenduitkering van de BNG is het laatste jaar (2018) op basis van incidentele factoren iets toegenomen. De raming voor 2020 en verder is, zoals vermeld in de voorjaarsnota 2019, aangepast naar een 3-jaarsgemiddelde (dividenduitkering van de jaren 2016-2018) en komt uit op een raming van € 290.000.

Beheersmaatregel(en):

Geen.

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	gemiddeld = 50%	€ 30.000	€ 15.000

Dubieuze debiteuren

Dit risico betreft de mogelijke oninbaarheid van debiteuren (in het bijzonder de belastingdebiteuren).

Beheersmaatregel(en):

Jaarlijks wordt in de begroting rekening gehouden met een afschrijving wegens oninbaarheid van € 73.500. Voor de afwikkeling van debiteuren over oudere belastingjaren is daarnaast een voorziening beschikbaar. Wij achten de genomen beheersmaatregelen voldoende om het risico het hoofd te bieden.

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	gemiddeld = 50%	€ 50.000	€ 25.000

Lonen en prijzen

In de begroting is (met stelposten) rekening gehouden met een bepaalde loon- en prijsontwikkeling (zie hiervoor de uitgangspunten in hoofdstuk 2). Het risico blijft aanwezig dat de loon- en prijsontwikkeling hoger uitvalt dan waarmee rekening is gehouden.

Beheersmaatregel(en):

Geen.

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	laag = 10%	€ 200.000	€ 20.000

Paragrafen

Paragraaf B Financiering: Renterisico

Renterisico's hebben vooral betrekking op situaties waarbij:

- de mogelijkheid zich voordoet van renteherziening;
- er nieuwe vaste geldleningen moeten worden aangetrokken;
- uitstaande gelden opnieuw uitgezet moeten worden.

Beheersmaatregel(en):

Risicobeheer: de kasgeldlimiet en renterisiconorm (zie uitleg hiervoor).

Financiering: in de begroting 2020 is rekening gehouden met een rentepercentage van 0,75% voor externe financiering. Het renterisico wordt op dit moment als zeer gering beschouwd.

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	laag = 10%	€ 150.000	€ 15.000

Paragraaf C Bedrijfsvoering: Trajecten medewerkers

Onze samenleving verandert, en daarmee ook de rol en het werk van onze organisatie en onze medewerkers.

Wij realiseren ons dat niet iedereen meekan in deze ontwikkelingen.

Beheersmaatregel(en):

Onze inzet is het begeleiden van medewerkers van werk naar werk. Wij investeren aan de voorkant (zoals een loopbaantraject, detachering, uitstroom en outplacement) om uitgaven aan de achterkant te beperken (WW-verplichtingen worden bij wet door de gemeente gedragen).

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	hoog = 75%	€ 400.000	€ 300.000

Paragraaf C Bedrijfsvoering: Inkoop

Gelet op landelijke ervaringen en de complexiteit van wet- en regelgeving inzake aanbestedingen, schatten wij de financieel/ juridische risico's bij aanbestedingen in als zeer reëel aanwezig.

Beheersmaatregel(en):

- Aanbestedingen uitvoeren conform huidige wetgeving en geldende vastgestelde procedures.
- Continue monitoring door de inkoopadviseur op adequate naleving van wetgeving en eigen Soester inkoop- en aanbestedingsbeleid.
- voorlichting door inkoopadviseur.
- volgen van ontwikkelingen in het Europees en nationaal recht.

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	laag = 25%	€ 60.000	€ 15.000

Paragraaf C Bedrijfsvoering: Meldplicht datalekken/bescherming persoonsgegevens

Op dit moment hebben we onvoldoende in beeld in hoeverre partijen die namens ons persoonsgegevens 'verwerken' voldoende maatregelen hebben genomen om een datalek te voorkomen. Bij een datalek bij een dergelijke 'verwerker' of een van haar onderaannemers zijn wij verantwoordelijk en kunnen wij een boete van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) krijgen. Met de in werking getreden Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) moeten we aan nog meer verplichtingen en strengere eisen voldoen en zal door de AP sneller een boete worden opgelegd.

Beheersmaatregel(en):

- Inzichtelijk maken wie onze verwerkers zijn en daarmee verwerkersovereenkomsten sluiten.
- Bestaande verwerkersovereenkomsten verder aanscherpen conform de nieuwe AVG.

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Financieel	laag = 25%	€ 100.000	€ 25.000

Paragraaf E Verbonden partijen: Garantstellingen

De door de gemeente verstrekte garantstellingen betreffen de volgende categorieën:

- instellingen op het gebied van de woningbouw;
- sociaal-culturele instellingen, sportverenigingen;
- koop of bouw van woningen door personeelsleden;
- verstrekte geldleningen.

Beheersmaatregel(en):

N.v.t.

Generiek risico	Kans	Impact	Risico
Ouderenhuisvesting	laag = 1%	€ 2.600.000	€ 26.000
Restauratiefonds	laag = 1%	€ 670.000	€ 6.700
Hypothecaire leningen (HVO en gemeente)	laag = 1%	€ 2.100.000	€ 21.000
Sportverenigingen	laag = 10%	€ 630.000	€ 63.000
Financieel (totaal)			€ 116.700